

בעזה"ש"ת

קונטרס

נועם המועדים

בין המצרים

לפתוח ולהלהיב הלבבות
לאהבה וליראה את ה'
מתוך שיחותיו של

מורינו הגה"צ רבי נחמן בידרמן שליט"א

- גליון צה -

יו"ל לקראת ימי בין המצרים תשפ"ד לפ"ק
ברוקלין ניו יארק יצ"ו

כל הזכויות שמורות
להערות והארות: 718-259-5435

בערך ונסדר ע"י:

ישר
Publishing & Production
718.484.2189

תוכן הענינים

מאמרי בין המצרים

- א. מה רב טובך אשר צפנת ליראיך - אלו כ"א הימים של בין המצרים א
- ב. כ"א ימי אבלות וכ"א ימי סליחה וכפרה מר"ה ועד הושע"ר תולדה אחת להן ב
- ג. אורות השם הק' שם מ"ב (הגרמז בתפלת אנא בכח) מאיר בימי בין המצרים ג
- ד. צער השכינה וצערם של ישראל הי מנייהו קדים ד
- ה. רב לך שְׁקֵת בעמק הבכא - מעלת השבתות של ימי בין המצרים ט
- ו. כי אתה שומע תפלת כל פה - מה שמתקן החלבנה לא יתקן הצרי והצפורן ב
- ז. סוגיא דמהרה יבנה המקדש - היום אם בקולו תשמעו יג

קונטרס נועם המועדים

מאמרי ימי בין המצרים

א.

מה רב טובך אשר צפנת ליראיך - אלו כ"א הימים של בין המצרים
הנה מדינא דגמרא כל עניני האבלות הם מר"ח אב בשבוע שחל בו ת"ב,
ערב ת"ב, ות"ב, והרמ"א בשו"ע הביא מנהג איסור נשואין משבעה
עשר בתמוז (סי' תקנא ס"ב) וגם אסור לעשות רקודין ומחולות (מג"א שם) וכן
הב"י הביא מנהג שלא לברך ברכת שהחיינו מי"ז תמוז, וכן שלא לילך
יחידי וכו', (שם סי"ה י"ט).

מקור הענין דבין המצרים ג' שבועות הוא במדרשים, עה"פ (ירמי' א, יא)
'ויהי דבר ה' אלי לאמר מה אתה רואה, ואומר מקל שקד אני רואה
וגו', וברש"י שם הביא (מדרש קהלת) השקד הזה משעת חניטתו עד גמר בישולו
כ"א יום, [ולכן נקראים שקדים, שמקדימין פירותיהם קודם לכל האילנות]
כמנין ימים שבין י"ז בתמוז שהובקעה העיר לת"ב שבו נשרף הבית, וכן
עה"פ (איכה א, ג) 'כל רודפיה השיגוה בין המצרים', הביא רש"י (מדרש איכה)
אלו הימים שבין י"ז בתמוז לת"ב, ע"ש.

והנה בספה"ק אוהב ישראל (פ' פנחס) אי' למה קורין פ' פנחס בבין המצרים
ברוב השנים, אשר כל עיקרי המועדים כתובים בפרשה זו, וע"כ לא
דבר ריק הוא. אלא מפני דאלו הכ"א יום שבין י"ז בתמוז לט' באב הם מקוריים
ושרשיים לכל מועדי השנה שהם בכללם ג"כ כ"א יום. היינו שבת ור"ח, ז'
ימי הפסח, שבועות, ב' ימים דר"ה, יוה"כ, וח' ימי חג הסוכות. וסימנך
'א"ך טוב לישראל'. ואלו הכ"א יום שבין המצרים המה המקור והשורש
להם, כי הם ימים טובים גדולים מאוד, אך עתה בגלות בעוה"ר הכל מכוסה

מאמרי ימי בין המצרים

וטמיר וגניז בגווייהו, וע"ז נאמר (תהלים לא, כ) 'מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו', עכדה"ק ע"ש באריכות.

ולפי החשבון הזה יום תשעה באב מכוון כנגד שמחת תורה, ובאמת אנו מוצאים שבת"ב קוראים בתורה בפרשת 'כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם וגו' (דברים ד, כה) נאמר שם בהמשך הפסוק 'אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו'. ובשמחת תורה אומר השי"ת לבני ישראל 'אני ואתם' אני יחד עמכם בלא האומות העולם, כי במשך כל שבעת ימי החג מקריבים שבעים פרים כנגד שבעים האומות, אבל בשמח"ת השי"ת יושב עם בני ישראל לבד, ואין מקריבין אלא פר אחד ואיל אחד. והחילוק בין שמחת תורה לתשעה באב, שבשמחת תורה יושבים לבד ושמחים, ובתשעה באב יושבים לבד השי"ת וישראל וכוים, אבל יושבים יחדיו לבד 'אני ואתם'. וכמו"כ בשמח"ת השי"ת אומר לבני ישראל 'קשה עלי פרידתכם' כמשחז"ל (רש"י סו"פ פנחס) וגם בת"ב מקוננת השכינה ואומרת 'קשה עלי פרידתכם', והבן היטב.

ויתבן שמקור דבריו הק' של האוהב ישראל הם מהרמב"ם (פ"ה מהל' תענית הל' יט) שכתב וז"ל, כל הצומות האלו עתידים ליבטל לימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה, שנאמר (זכריה ח') כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים וכו', עכ"ל. יש מצב שאדם נמצא בצרה והוא יודע שהצרה עתידה להתבטל, אבל על הצומות יש הבטחה גדולה עוד יותר שהם עתידים להתהפך לימים טובים וימי ששון ושמחה, והיינו כי הימים הללו יש בפנימיותם כח של יום טוב, ובג' השבועות של ימי בין המצרים יש באמת כח של מועדים טובים, וממילא אין הכוונה שלעתיד לבוא הימים הללו יתבטלו, אלא אדרבה הימים הללו יתגלו, והכח הטמון וגנוז בהם יתגלה ויצא מן הכח אל הפועל, וממילא יתהפכו לששון ולשמחה.

א. צא וחשוב, לפי החשבון של האוהב ישראל, יום ר"ח אב הוא כנגד יום א' דסוכות, והרי באמת הוא יומא דהילולא של אהרן כהנא קדישא אשר בזכותו באו ענני הכבוד לישראל (תענית ט, א) וגם היו"ט של סוכות הוא זכר לענני הכבוד כנודע.

מאמרי ימי בין המצרים

ג

ובביאור הענין י"ל דהנה בכל יום אנו מברכים 'יוצר אור ובורא חושך', והוא מלשון הכתוב (ישעי' מה, ז). וכבר דנו בספה"ק שעל אור נקט הכתוב לשון 'יצירה' ועל חושך נקט לשון 'בריאה', והלא בריאה גבוהה מיצירה, ולכאור' הול"ל בורא אור ויוצר חושך. (עי' בזה במאור עינים ליקוט' ד"ה ויקרא וכו', וע"ע בזה"ק ח"א בהשמטות רסג, א). וכן יל"ע במ"ש האריז"ל (הובא בבאר היטב סי' נט סק"א) שכשאומר 'יוצר אור ימשמש בתפילין של יד, וכשאומר ובורא חשך ימשמש בתפילין של ראש. וצריך להבין דהרי קדושת תפילין של ראש גדולה יותר מתפילין של יד, כמ"ש להדיא בשו"ע (ארו"ח סי' מב סעי' א) שאסור לשנות תפילין של ראש לעשותן של יד, אפילו ליקח רצועה מהם וליתן בתפילין של יד אסור, מפני שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה, ושל ראש קדושתו חמורה שרובו של שדי בשל ראש, אבל משל יד לשל ראש, מותר לשנות. וא"כ לכאור' כשאומר 'יוצר אור היה צריך למשמש בתפילין של ראש וכשאומר בורא חושך בתפילין של יד.

וי"ל דהנה יש אור של חמה מאיר לארץ ולדרים עליה, אבל יש אור גדול יותר, אור שבעת הימים שגנזו השי"ת לעת"ל, והאור הזה הוא נורא ונשגב אשר עד שיתגלה לעתיד לבוא צריך להיות גנוז בחושך, שאם היה באתגליא היה שורף כל העולם בקדושתו. ומעתה י"ל דכאשר אנו מברכים על בורא חושך, הכוונה היא על בריאת האור הגנוז, שהוא באמת אור גדול יותר מן האור הנגלה, אלא שלעת עתה הוא עדיין גנוז בחושך, וע"כ כשמברכים על החושך מזכירים בריאה ועל האור מזכירים יצירה, כי בריאה גבוהה מיצירה, והחושך שהוא אור הגנוז שהוא גבוה יותר שייך בו לשון בריאה, והאור הנגלה שהוא פחות במעלה שייך בו לשון יצירה.²

ב. ולפי"ז נתיישב מנהגינו שחותמין ברכת 'יוצר, 'אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו במהרה לאורו', וכתב הטור (סי' נט) דאין לאומרו, דהרי הברכה נתקנה על בריאת האורות ולא על האור דלעתיד, וא"כ אין כאן מעין הפתיחה סמוך לחתימה, עי"ש. וגם צ"ע נוסח הברכה 'יוצר המאורות' לשון רבים כלומר חמה ולבנה, ואי"ז מעין הפתיחה שהרי בברכה עצמה אין מברכין כלל על הלבנה אלא רק על החמה. ולפי דברינו מובן היטב, שהחתימה 'אור חדש על ציון תאיר' הוא ממש מעין הפתיחה, וע"ז שייך שפיר הבקשה 'נזכה כולנו במהרה לאורו. וגם מובן הלשון 'יוצר המאורות' בלשון רבים, כי אנו מודים על ב' האורות, האור הנגלה והאור הגנוז.

מאמרי ימי בין המצרים

ומעתה יש לומר שזהו האור של ג' השבועות של בין המצרים, כי לעינינו נראה חושך ענן וערפל, שהימים חשוכים והחושך יכסה ארץ, אבל באמת מאיר בו האור הגנוז ואורות כל המועדים, ולעתיד לבוא נזכה שהאור יתגלה לעיני כל חי ויוודע שהחושך הזה הוא באמת כולו אור, ונזכה כולנו במהרה לאורו, אכ"ר.

ב.

כ"א ימי אבלות וכ"א ימי סליחה וכפרה מר"ה ועד הושע"ר תולדה אחת להן

ועוד מטמון קדוש רב טובך אשר צפנת ליראיך בימים האלו, גילה לנו רבינו המהרש"א (בכורות ה, ב) דאיתא שם בגמ' כמה דברים שהי' לרבי יהושע בן חנני' עם סבי דבי אתונא, ואחד מהם שהביאו לפניו שני ביצים לבנות משני תרנגולות, א' לבן וא' שחור, והוא הביא שני גבינות לבנות שנעשה מעז לבן ועז שחור, ושאלו זה לזה איזה בא מהשחור ואיזה מהלבן, עי"ש. ופי' המהרש"א שזה הרמז לתרנגולת שהיא יולדת לכ"א יום כדאי' בגמ' שם, כנגד כ"א ימי בין המצרים בחי' שחור ע"ש הגלות, ויש עוד כ"א ימי סליחה ושמחה מר"ה ועד הושענא רבא יום גמר החתימה והוא כנגד התרנגול הלבן, ע"ש הסליחה וליבון העוונות, שהפורעניות והטובות שוים בימים בשיעור א', וכן שני העיזים רומז שהביאו בני' ביוהכ"פ, שיעיר לה' בחי' לבן ושעיר לעזאזל בחי' שחור, והתולדה מהם שניהם לבנים, שמלבין עוונותיהם של ישראל בשניהם, וכמו שהכ"א יום מר"ה ועד הושע"ר הם ליבון עוון וכפרה לישראל, כך כ"א יום מ"ז בתמוז עד ת"ב היא ליבון עוונות וכפרה לישראל.

ואיתא בשם הרה"ק מקוברין זי"ע (תו"א בין המצרים) דג' שבועות שבין י"ז בתמוז לת"ב המכוונים נגד ג' השבועות שמר"ה עד שמיני עצרת, הם על דרך הצייר שרוצה לצייר ציורים נאים ועושה תחילה צבע שחור כיסוד שיקבל עי"ז את הציורים היפים, עכ"ל. ושניהם עולים בקנה אחד.

והנה בזמן החורבן קיים השי"ת כביכול בבית המקדש ארבע מיתות בית דין לכפרתם של ישראל, ועל דרך שכ' הרמב"ן (ויקרא א, ט) בטעם הקרבת הקרבנות שיחשוב המקריב כאילו הוא עצמו נעשה קרבן לה', כי הוא עצמו היה ראוי להישחט ולהישרף וכו'. ובזמן החורבן העלה השי"ת

מאמרי ימי בין המצרים

ה

את כל המקדש כולו כקרבן בעבור כלל ישראל. כי עי"ז שהשי"ת 'השליך משמים ארץ תפארת ישראל' (איכה ב, א) מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, 'נפלה עטרת ראשנו' (שם ה, טז) ונתקיים בבית המקדש בחינה של מיתת סקילה, שהכתור של כלל ישראל בית המקדש של מעלה הושלך לארץ. ובחינה של מיתת שריפה היה שריפת בית אלקיננו, 'כי אתה ה' באש הצתה וגו'. והבחינה של מיתת הרג היה עפ"י הא דאיתא בגמ' (גיטין נו, ב) שבשעה שטיטוס ימ"ש נכנס להיכל נטל סייף וגידר את הפרוכת, ונעשה נס והיה דם מבצבץ ויוצא, וכסבור הרג את עצמו, שנאמר (תהלים עד, ה) 'שאגו צורריך וגו' שמו אותותם אותות', זה היה חילול ה' נורא, ובחינה של מיתת הרג שהשי"ת כביכול נטל על עצמו הרג לכפרה עבור כלל ישראל. והבחינה של חנק היה בזה ש'טבעו בארץ שעריה איבר ושיכר בריחיה' (איכה ב, ט) והשי"ת נטל את המקדש כקרבן עבור כלל ישראל, נפש תחת נפש, כי ביהמ"ק נקרא 'בית חיינו'.

אמנם בו ברנע שהשי"ת שרף את ביהמ"ק נתכפר להם לבני ישראל הכל באמצעות ד' מיתות בי"ד הללו, ומיד אמר השי"ת את הפסוק 'תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך' (איכה ד, כב) כבר קיבלתם את העונש, די בכך, ותיכף ומיד התחילה הנחמה, ולכן תשעה באב הוא זמן של מחילת עוונות כדאיתא במדרש (איכ"ר ד, כה) טובה היתה מגילת קינות על ישראל ממ' שנה שנתנבא עליהם ירמיה, למה שבה נטלו ישראל איפכו [מחילה] שלימה על עוונותיהם ביום שחרב בית המקדש, הה"ד תם עונך בת ציון, ועל כן היו הכרובים מעורין זה בזה.

ג.

אורות השם הק' שם מ"ב (הנרמז בתפלת אנא בכח) מאיר בימי בין המצרים

איתא בספה"ק עבודת ישראל מהרה"ק הקאזניצער מגיד זי"ע (ר"פ מסעי, אבות פ"ב מ"ד ועוד) כי פרשת מסעי נקראת תמיד בימי בין המצרים, שהם כ"א ימים וכ"א לילות הם מ"ב כנגד מ"ב מסעות שצריך לעבור בין המצרים לתקן הכל ולעבוד ה', ועי"ז אמר השי"ת (שמות ג, יד) אהיה אשר אהיה, אהיה עמם בגלות זו [מצרים] ואהיה עמהם בשאר גלויות, (רש"י שם) פעמים אהי"ה הוא מ"ב, אהיה אשר אהיה כאשר יהודי אומר 'אהיה טוב' השי"ת עונה לעומתו

מאמרי ימי בין המצרים

ואומר לו 'אהיה עמך' ובאופן זה הם נוסעים יחדיו. ומביא בשם הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, עה"פ (איכה א, ג) 'כל רודפיה השיגוה בין המצרים', כל רודף י"ה השיגוה [השיג ו"ה, שנעשה יחודא שליט], בין המצרים כמשל ממלך בו"ד כאשר נמצא בארמונו בשלוח קשה לבוא אצלו מחמת השומרים וכו', וגם צריך להביא תשורה גדולה להראות פניו, משא"כ כשהוא בא בדרך קל מאוד להשיגו וגם בתשורה מועטת סגי.

ומקורו של השם הק' שם מ"ב הוא בגמ' (קידושין עא, א) א"ר יהודה אמר רב, שם בן ארבעים ושתיים אותיות אין מוסרין אותו אלא למי שצנוע ועניו, ועומד בחצי ימיו ואינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מידותיו, וכל היודעו והזהיר בו והמשמרו בטהרה אהוב למעלה ונחמד למטה, ואימתו מוטלת על הבריות, ונוחל שני עולמים העוה"ז והעוה"ב, ע"כ. ובימים הללו כאשר מאיר הארת זה השם הק' מ"ב, יש לשנן היטב דברי הגמ' הנ"ל. והרא"ש בסוף מסכת יומא (פ"ה ס"י יט) מביא מרב האי גאון שהשם המפורש שהיה יוצא מפי כהן גדול ביוה"כ בעבודתו והכהנים והעם העומדים בעזרה היו נופלים על פניהם וכו', זהו השם הק' בן מ"ב אותיות, ובכח זה השם הק' הביא מחילת עוונות וישועות כל ישראל ביוה"כ"פ, והארת השם מ"ב מאירה ומכפרת גם בימי בין המצרים.

ד.

צער השכינה וצערם של ישראל הי מינייהו קדים

הנה אלו הכ"א ימים י"ז בתמוז עד ת"ב הן המה ימי אבילות על גלות השכינה בחורבן ביהמ"ק וגלות כלל ישראל מארצו תוך כדי הריגות ומיתות משונות וכו' כידוע מדברי חז"ל בגמ' ומדרשים. ולאמיתו של דבר אלו הג' שבועות נחלק לשני חלקים, כי י"ז בתמוז שהובקעה חומת העיר ונכנסו האויבים לעיר הקודש והרסו והרגו ולא חמלו עד ליום ז' באב, הרי"ז בעיקר ענין הצער על 'גלות ישראל', וליום ז' באב שנכנסו להיכל ואכלו ושתו וקלקלו בו שביעי ושמיני ותשיעי לעת ערב הציתו את הביהמ"ק וכו' כמבואר בגמ' (תמוז כט, א) הרי עיקר ענין האבילות הוא על 'גלות השכינה' ששרתה בביהמ"ק.

והנה נחזי אנן האי מינייהו קדים והאי מינייהו עדיף 'גלות השכינה' או 'גלות ישראל'. כי הנה מצינו להלכה דגלות ישראל דוחה שבת

מאמרי ימי בין המצרים

ז

משא"כ גלות השכינה אין דוחה שבת, דכתבו הראשונים (אבודרהם בסדר תפלת תענית והו"ד בבי"א או"ח סי' תקנ) צום עשרה בטבת אילו היה חל בשבת לא היו יכולים לדחותו והיו מתענים אפי' בשבת. משום דכתיב (יחזקאל כד, ב) 'סמך מלך בבל אל ירושלים בעצם היום הזה', כמו ביום הכיפורים שנאמר בו בעצם היום הזה ומתענים בו אפי' בשבת. והטעם החילוק הוא מפני שביום הזה החל המצור על ירושלים ולא יכלו בני ירושלים לצאת ולבוא והחל מצב של רעב עד שבשבעה עשר בתמוז הובקעה העיר, וזהו ענין של גלות ישראל, כי החלו הצרות על בני ירושלים. ועל כן דוחה שבת, כמו כל פיקוח נפש שדוחה שבת, כדקי"ל שאפי' על עסקי קש ותבן מחללין את השבת, ואפי' ספק פיקוח נפש דוחה שבת, ועל כן צריך להתענות על גלות ישראל אפי' בשבת. אבל בת"ב נגרם גלות השכינה, כי הוא היום שבו נשרף בית אלקינו, 'כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים', ושם היה מקום השכינה 'ושכנתי בתוכם', ועפ"י הלכה אם בית המקדש בוער באש אסור לחלל את השבת לכבות את השריפה, כי גלות השכינה אינה דוחה שבת, ואין בנין ביהמ"ק דוחה שבת, ועל כן אין מתענין בת"ב שחל להיות בשבת.

ובזה יבואר מ"ש בזמר כל מקדש, 'אוהבי ה' המחכים בבנין אריאל ביום השבת קודש שישו ושמחו כמקבלי מתן נחליאל וכו', ואין לבקש על בנין ביהמ"ק בשבת, דקדושת יום השבת עולה על קדושת ביהמ"ק, דהרי אין בנין ביהמ"ק דוחה שבת, וא"כ למה נאמר להלן הבקשה 'שמחם בבנין שלם', הלא בשבת צריך להסיח דעת מזה ולשמוח. [ונכבר הארכנו בזה במקו"א] ולדרכינו נחא כי 'בנין שלם', הכוונה על בנין ירושלים שנקראת 'שלם' (עי' תענית טז, א תוד"ה הר) ויושבי העיר הק' אשר היו לאלפים ורבבות כמבואר בגמ' (גיטין נז, א) והצלתם של ישראל דוחה את השבת ודוחה כה"ת כולה.

ולבן מצינו לרוב בנוסח בקשתינו על הגאולה, שקודם מבקשים על גאולתם של ישראל, ואח"כ על הביהמ"ק, בברכת המזון, רחם נא ה"א על ישראל עמך ועל ירושלים עירך וכו', ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו, ובפיוט צור משלו אכלנו, רחם בחסדך על עמך צורנו וכו', יבנה המקדש עיר ציון תמלא, וכן מבקשים פרוק ית ענך מפום אריותא ואפיק ית עמך מגו גלותא, ואח"כ מבקשים למקדשך תוב.

מאמרי ימי בין המצרים

בא וראה דבריו הק' של החת"ס (דרשות ח"א לשבת שובה ד"ה אחז"ל) אחז"ל כשאומרים ישראל יהא שמי' רבה מברך יוצאת ב"ק ואומרת אשרי למלך שמקלסין אותו בביתו כך, ומה לו לאב שהגלה את בנו, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם (ברכות ג, א) יובן כי האמת הקב"ה ב"ה וב"ש הגדול לא אוכל בשר אבירים, ואינו אלא נחת רוח לפניו שאמר ונעשה רצונו, וא"כ יתכן שיותר נחת רוח לפניו בשעושי' רצונו בין האומות וסובלים גלויות ובויונות עבורו ונכנסים לביהכנ"ס ושבים אליו בבכי ואנחה ועושים מעשים כשמשותקים מתי נזכה לשוב אל ביתך לעבוד עבודה תמה, ומתפללים שיהיה שמו הגדול מבורך, א"כ הרי זה קילוס יותר נאה לפניו ית"ש, נמצא שאינו חסר מנחת רוח שלו כלום, ומי הוא המפסיד אנחנו וכו', וזה שאמר בת קול, מה לו לאב שהגלה את בנו, מה הפסד הגיע לו מזה, הלא עבודתו תמה גם עתה, ורק אך אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם, ע"כ. הרי לנו עוד טעם בזה לסיבת קדימת צערם של ישראל להשכינה הק'.

ואיתא בספה"ק נועם אלימלך בפרשת כי תצא עה"פ (דברים כב, ו) 'כי יקרא קן ציפור לפניך', כי כעת שאנחנו בגלות המר, האיך נעשה אם נבקש רחמים על גלות השכינה או על ישראל, כי שני דברים כאחד אי אפשר להתפלל, כדאי' במסכת תענית (ח, ב) שבימי רבי שמואל בר נחמני היה רעב ומגפה רח"ל, אמרו היכי נעבד נבעי על תרווייהו, אין מבקשין על שני דברים כאחד, ואמר להם רבי שמואל בר נחמני שיתפללו על הרעב, משום דכי יהיב רחמנא שובעה לחיי יהיב, וכן נפסק להלכה בשו"ע (או"ח סי' תקעו סעי' טו). והנה בודאי שאפשר להתפלל על הכל, על בני חיי ומזוני, אך שם מיירי שהיה גזירה מיוחדת והיה להם ב' צרות, שאין מבקשין רחמים אלא על אחת מהם. והרה"ק הרר"א זי"ע מדמה על גזירת הגלות שיש ב' צרות גלות השכינה וגלות ישראל, שאי אפשר להתפלל על שניהם כאחד, ואם כן על איזה מהם ראוי להתפלל. והכריע הרה"ק הרר"א זי"ע שבפה צריך לבקש ולהתפלל על גלות ישראל והמחשבה תהיה על גלות השכינה, ובדיבור צריך להתפלל שכבר יזכו ישראל לישועה בגשמיות וברוחניות, עיי"ש. [ואמנם צ"ע ממה שכתב בנוע"א סוף פרשת שמות שעיקר עיכוב הגלות הוא מפני שאין מבקשים על גלות השכינה רק על גלות ישראל, וצ"ע. ויש ליישב ואכמ"ל].

ה.

רב לך שֶׁבַת בעמק הבכא - מעלת השבתות של ימי בין המצרים

בספה"ק תפארת שלמה (פ' בחוקותי ד"ה או תרצה הארץ שבתותיה) הביא בשם האריז"ל, שבזמן הזה אע"פ שביהמ"ק חרב ואין עבודה ואין קרבן, מ"מ בשבת הנה נעשים כל היחודים ממילא בהעלאת העולמות כמו קודם פגם אדה"ר, נמצא כי בש"ק אין חסר כלום, אשר אנחנו בגלות אך הכל יפה בעתו. וז"ש (שם יט. ל) 'את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו', ר"ל כאשר 'שבתותי תשמרו' יחשב לכם כמו שמקדשי תיראו בבנינו, כי היחודים נעשו עתה בשבת כמו מאז.

ומוסיף עוד התפא"ש, דהשבת שבימי הגלות נעלה יותר מהשבת בזמן שביהמ"ק היה קיים, כי כל ימי השבוע אין היחוד כתיקונו, לכן בשבת הוא ביתר שאת מבזמן שביהמ"ק הי' קיים, והוא בשלימות האהבה יותר. [וביאר בזה מ"ש בנוסח (רצה והחליצנו) 'שלא תהא צרה ודאגה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו והראנו ה' אלקינו בנחמת ציון', פי' ע"י שמקבל השבת בשמחה נכונה אזי יחשב לנו כאלו ראינו ציון בבנינו, ובזמן הגלות השבתות יותר טובים מבזמן שהי' בהמ"ק על מכונן]. וזהו מש"נ 'אז תרצה הארץ שבתותיה', כלומר אז בהגלות תרצה הארץ העליונה את שבתותיה, הם השבתות, 'כל ימי השמה ואתם בארץ אויבכם תשבות', פי' כל ימי השמה הם זמן הגלות תשבות, יהיה להם שבתים טובים, אשר לא שבתה בשבתכם עלי' כי בזמן בהמ"ק לא היו שבתים טובי' כאלה, עכדה"ק.

ומבאר עוד בדבריו הק' (לשבת חזון) במ"ש 'רב לך שבת בעמק הבכא', שימי בין המצרים בין י"ז בתמוז לת"ב המה עמק הבכא, ואז רב לך שבת יום השבת קודש בימי בין המצרים הוא יותר גדול מכל ימות השנה. מפני שבימי החול גדול הצער, לכן בש"ק נתרבה השמחה למעלה, כמ"ש 'ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו'. ולפי"ז מובן שבשבת בימי בין המצרים הוא אור הבוקע מתוך החושך, שהוא ניכר יותר מאשר אור המאיר בתוך האור, וכמו"ש בזוה"ק (ח"ב קפד, א) לית נהורא אלא האי דנפיק מגו חשוכא. ומובן בזה גם מעלת השבתות בימי הגלות יותר ממעלת השבתות בזמן שביהמ"ק היה קיים.

אמנם לפי הדברים האלה, עדיין אין הוכחה שהשבתות עצמם של ימי הגלות וימי בין המצרים כוחם גדול יותר, אלא רק משום שהאור

מאמרי ימי בין המצרים

י

הבוקע מהם לעומת החושך גדול יותר. אך באמת לומר שהשבתות בעצמותם גדולים ומאירים יותר הוא חידוש גדול, כי באמת שבת קביעא וקיימא, ואורו קבוע לעולם ואין חילוק בין שבת לשבת, והשבת בעצמותו הוא הקדושה הגדולה ביותר, כמ"ש 'וקדשתו מכל הזמנים', וא"כ מה שיך לומר שיש שבת גדולה יותר ושבת קטנה יותר. ועוד יפלא האיך אפשר להבין שהשבתות בזה"ז שאנו בגלות נעלה יותר מהשבתות בזמן שביהמ"ק היה קיים.

ויתבן לומר בהקדם מ"ש האמרי אמת (פרשת בא) עה"פ 'ויעל הארבה על כל ארץ מצרים, וינח בכל גבול מצרים כבד מאוד, לפניו לא היה כן ארבה כמהו ואחריו לא יהיה כן' (שמות י, יד) דהנה איתא שעשר המכות הם כנגד עשרת הדברות, מכת הארבה היא כנגד שבת כדאיתא בבעל הטורים בפסוק וינח בכל גבול מצרים, וינח ב' במסורה, דין ואידך וינח ביום השביעי, מלמד שנה הארבה בשבת. ולפי"ז מבאר האמרי אמת, שאין היקש למחצה, ויש ללמוד ממכת ארבה לשבת קודש, שכשם שבמכת הארבה לפניו לא היה כן ארבה כמוהו ואחריו לא יהיה כן, כמו כן כל שבת ושבת יש בו קדושה חדשה שלפניו לא היתה ולאחריו לא יהיה כן.

וי"ל בהסבר הדבר, דהנה השבת הוא מעין עוה"ב, ואחד משישים מעוה"ב (ברכות נז, ב), ואיתא אשר כל שבתות שית אלפי שנה הם הכנה לשבת דלעת"ל, ובהצטרף כל השבתות נעשה יום שכולו שבת, ונמצא שכל שבת הוא קרוב יותר לשבת דלעת"ל והתיקון השלם יותר מהשבת שעברה, ועל כן קדושתו גדולה יותר, וכחו גדול יותר. ולפי"ז י"ל דזה ברור שהשבתות שהיו בזמן שביהמ"ק קיים היו גדולים ומאירים מאוד, מ"מ בודאי אי"ז השבתות שלעתיד לבוא בזמן התיקון השלם שאז האור הוא יום שכולו שבת, וע"כ השבתות בגלות דידן שקרובים יותר לשבתות של התיקון השלם הרי הם גדולים במעלה יותר מהשבתות שהיו בזמן שביהמ"ק היה קיים.

ומעתה י"ל גם לענין השבתות של ימי בין המצרים שקדושתן גדולה משאר שבתות השנה, דהנה אף דהשבת בעצמותה קדושה יותר מכל הזמנים, מ"מ ברור שיש שבת א' שהיא גדולה יותר מכל השבתות, שהיא השבת שלעת"ל, שהרי כל שבת היא רק א' משישים מעוה"ב, וא"כ בשבת שלעת"ל תהיה הקדושה פי שישים מקדושת השבת שבזמנינו. וא"כ

י"ל כהא דאמרי' בגמ' (תענית ל, ב) כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, שכפי כמה שמתאבל יותר, כך זוכה לראות את השמחה יותר, לכן בימים אלו שמתאבלים על ירושלים, זוכים בשבתות לקבל מתנה מיוחדת, שנותנים לאדם להרגיש יותר את טעם השבת ויותר טעם שלעת"ל, ונמצא שהשבת בעצמותה גדולה יותר, כי שייך להרגיש בה יותר את הטעם שלעת"ל.

ובמו כן איתא בספ"ק אוהב ישראל (פרשת דברים ד"ה שבת) ששבת חזון הוא יותר גדול במעלה מכל שבתות השנה, עי"ש בטעם הדבר. ויש לבאר עוד בזה, דהלא כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין, ושבת חזון הוא שבוע שחל בו ת"ב, ובת"ב נולד אורו של משיח, וזהו האור של יום שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים, וא"כ תקשה האיך יכולה השבת שהיא רק א' מששים בעוה"ב, להביא את ימות המשיח, אור שבעת הימים שזהו העולם הבא גופא, הרי דיו לבא מן הדין להיות כנידון, וע"כ צריך לומר ששבת חזון הוא גדול במעלה מכל שבתות השנה, שהיא בחי' יום שכולו שבת, כדי שיוכל להביא את לידת המשיח בת"ב, אכי"ר.

ובאופן נוסף י"ל עפי"מ דאיתא (עי' שפתי צדיק פ' דברים) בשם הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, שהטעם שזמן סעודה שלישית הוא עת רצון גדול ביותר, ונקרא רעוא דרעוין הוא משום דבזמן מנחה בכל יום הוא עת דין, וכח השבת קודש להפוך שעה זו לשעת רחמים, ועל כן זמן סעודה שלישית הוא רעוא דרעוין. ולפי"ז בימי בין המצרים הרי כל השבוע הוא בחי' של זמן מנחה שהוא עת דין, נמצא שבבוא השבת בימים אלו, אזי כל השבת הוא בחי' רעוא דרעוין וזמן חסד ורצון. ולפי"ז נמצא שבאמת בימי בין המצרים השבת בעצמותה היא גדולה ומאירה יותר, וכשם שהדבר מובן שבכל שבת בעת סעודה שלישית ניתוסף תוספת קדושה בשבת, כמו"כ יש בימי בין המצרים תוספת קדושה זו לאורך כל השבת. הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים, וכמו שפי' הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, שזו בקשה שאנו מבקשים על השי"ת חי העולמים, שהרי כביכול גם הוא שרוי בגלות, וכשהוא ינחילנו יום שכולו שבת, אז יהיה מנוחה לחי העולמים, שכביכול יהיה לו ג"כ מנוחה, ושם נעלה ונראה בבנין בית המקדש במהרה בימינו אמן.

.1

כי אתה שומע תפלת כל פה - מה שמתקן החלבנה
לא יתקן הצרי והצפורן

הנה אם יעלה על הדעת חלילה מחשבת פיגול לאמר, מה אני ומה חיי, מה יתן ומה יוסיף אם אקונן והתפלל על חורבן ביהמ"ק, ומה כבר יועיל צלותי ובעותי על בנין ציון וירושלים, הלא זה קרוב לאלפיים שנות הגלות, דורי דורות של גאוני עולם שרפי מעלה וקדושים אשר בארץ המה, תנאים ואמוראים ראשונים כמלאכים לאלפים ורבבות, שכבר התפללו מליוני תפלות ובקשות רחמים לגאולתן של ישראל, ועדיין לא נושענו, והאיך אפעל בנין ביהמ"ק בכח תפלתי הדלה, מה שהם לא פעלו בכוחם העצום.

אכן שתי תשובות בדבר, חדא, הא דמצינו אצל משה רבינו ע"ה שהתפלל תפלות כמנין ואתחנ"ן, ואם הי' מתפלל עוד תפלה א' הי' נענה, וא"ל השי"ת אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. וכן מצינו בחז"ל אודות אשת עובדיה שצעקה רס"ה תפלות כמנין צעקה (עי' רד"ק מלכים ב ד, א בשם תרגום של תוספתא) ומבואר בזה שכן קבע לנו קורא הדורות מראש ית"ש סכום קצוב של תפלות לכל ענין הנצרך לביטול הגזירה, או לפעול ישועה או לרפא חולה, להשפיע פרנסה, למציאת הזיווג וכו', וכדי לפעול ישועת עולמים דרך כח התפלה, גזר הבורא ית"ש סכום קצוב מראש, בכך וכך תפלות אחזיר להבאת המשכון - ביהמ"ק. וא"כ אנחנו בתפלתינו ממשיכים ומשלימים את סכום התפלות, שכבר באו ונקבצו למעלה במשך כל הדורות, עדי נוכח לראות בבנינה, ואנו בדורינו כלפי הדורות שעברו, הרינו כננס על גבי הענק, וכאדם העומד על הגג, שאע"פ שבאמת קטן הוא, אבל הגג והענק מגביהים אותו, ותפקיד דורינו הוא גמר המלאכה בלבד.

ודע עוד יסוד גדול וקדוש שכתב רבינו המהרח"ו זי"ע בספה"ק עץ חיים (ד' טז, ה) וזל"ק, ודע שאין לך יום שדומה לחבירו, ואין צדיק דומה לחבירו, ואין בריה דומה לחבירתה, וכל הנבראים כולם לצורך גבוה, כי אין ניקת כולם שוה, אף לא תיקון כולם שוה, ותתקן החלבנה בקטורת מה שלא תתקן הצרי והצפורן והלבונה וכו', עי"ש. ומבואר בזה שאפי' החלבנה שריחה רע (כריתות וו, ב) ג"כ נמנה בין סממני הקטורת, וגם עליו נאמר שאם חיסר אחת מכל סממניה ח"מ, כי גם החלבנה יש לו לתקן מה שאין אחד בעולם יכול לתקן במקומו, ובאמת כי דורינו דור עקבתא דמשיחא הוא דור

החלבנה כלפי דורות הראשונים, אם הראשונים כמלאכים אנו כבני אדם ואם הראשונים כבני אדם אנו כחמורים ולא כרפב"י (שבת קיב, ב) אבל השי"ת חפץ ומצפה לעבודתינו דייקא ולעיכובא ובעבודת החלבנה בקטורת.

והנפק"מ בין התירוצים הוא, כגון אם הי' בעולם ריבוי יותר של צדיקים וקדושים מאשר הי', כדוגמת התנ"א רשב"י וחביריו זי"ע, ועוד רבי עקיבא וחביריו זי"ע וכדו', א"כ הי' בכוחם הגדול לזרו ולמלא את סכום התפלות הנצרכות לביאת המשיח כבר בשנים קדמוניות, אבל לתירוץ הב' אינו מועיל שום ריבוי של תנאים ואמוראים וכו', בהיות כי השי"ת רוצה בעבודת החלבנה דייקא לנח"ר לפניו. מקימי מעפר דל ומאשפות ירים אביון בתפלה לעני כי יעטוף, ומה שיתקן החלבנה לא יתקן הצרי והצפורן ודו"ק.

וזל"ק של בעל המסילת ישרים (פרק יט) ואם יאמר אדם מי אני ומה אני ספון שאתפלל על הגלות ועל ירושלים וכו', המפני תפלתי יכנסו הגליות ותצמח הישועה? תשובתו בצדו, כאותה ששנינו (סנהדרין לו, א) לפיכך נברא אדם יחידי כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם, וכבר נחת רוח הוא לפניו יתברך שיהיו בניו מבקשים ומתפללים על זאת, ואף שלא תעשה בקשתם מפני שלא הניע הזמן או מאיזה מעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקב"ה שמח בזה. ועל העדר זה הדבר התרעם הנביא (ישעיה נט, טז) 'וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיע', ואמר (שם סג, ה) 'ואביט ואין עוזר ואשתומם ואין סומך', ואמר (ירמיה לו, יז) 'ציון היא דורש אין לה'. ופי' ז"ל (סוכה מא, א) מכלל דבעיא דרישה. הרי כאן שחייבים אנחנו בזה, ואין לנו ליפטר מפני מיעוט כחנו, כי על כיוצא בזה שנינו (אבות פ"ב, טז) לא עליך המלאכה לגמור ואי אתה בן חורין ליבטל הימנה, עכלה"ק.

ז.

סוגיא דמהרה יבנה המקדש – היום אם בקולו תשמעו ②

בגמ' (עירובין מג, א) ת"ש אמר הריני נזיר ביום שבן דוד בא, מותר לשתות יין בשבתות ובימים טובים ואסור לשתות יין כל ימות החול. ובהוה אמינא שם קאמר, כי בימות החול חיישינן דלמא אתי בן דוד היום והוה נזיר, לכן אסור לשתות יין, ובשבת ויו"ט לא אתי משיח, דיש איסור תחומין למעלה מי' טפחים ואינו יכול לבוא, וא"כ תפשוט האיבעיא אי יש תחומין למעלה מעשרה. ומשני בגמ' דהטעם שבימות החול אסור ביין, אינו משום

מאמרי ימי בין המצרים

שמה יבוא משיח היום, אלא משום דכתיב הנה אנכי שולח לכם את אלי הנביא לפני בוא יום ה' וגו' (מלאכי ג, כג) ושמה בא אליהו אתמול לבי"ד הגדול, ואנו עדיין לא יודעים, ומשיח בא היום. [ואם הנוודר נמצא בירושלים ורואה שלא בא אליהו לבי"ד הגדול, באמת מותר בשתיית יין, הגהות היעב"ץ בעירובין שם] אבל בערב שבת שכבר מובטח להם לישראל שאין אליהו בא מפני טורח השבת, וא"כ לא אתי משיח בשבת.

ולכאן' קשיא מהא דתנן (גיטין כח, א) המביא גט והניחו זקן או חולה, נותן לה בחזקת שהוא קיים, בת ישראל הנשואה לכהן והלך בעלה למדינת הים, אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים, השולח חטאתו ממדינת הים, מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים. והכי קי"ל להלכה העמד כל דבר על חזקתו, העמד טמא על חזקתו, העמד בהמה על חזקתה, וילפי' לה מקראי דנגעי בתים בגמ' (חולין י, ב) ע"ש, וא"כ תקשי באומר הריני נזיר ביום שבן דוד בא אסור בשתיית יין, דשמה בא אליהו אתמול לבי"ד הגדול, ואמאי לא נימא העמד גלות על חזקתה, שזה לנו כבר קרוב לאלפיים שנות גלות, ועדיין לא נושענו בעוה"ר, עד שיוודע לך שמשויה בא, והלא ימי שנותינו בהם וגו', ואעפ"כ אנו מעמידים אפי' חולה או זקן בחזקת שהוא חי.

ובשלמא לדעת הרמב"ם (פ"ד מהל' נזירות הי"ד) דטעם האיסור בשתיית יין בחול, הוא משום דשמה יבוא משיח היום, וכמו בהוה אמינא בגמ', ולא משום דשמה בא אליהו אתמול לבי"ד הגדול (ע"ש בנו"כ) ניחא, דאמנם שמה מתו לא חיישינן, דהעמד חי על חזקתו, אבל לשמה ימות חיישינן, [דהחזקה היא רק על העבר עד שיוודע לך והרי לא נודע לך, אבל על העתיד חיישינן אולי יתוודע לך, ודו"ק] וכן פסק הרמב"ם (פ"ט מהל' תרומות ה"א) האומר לאשתו הרי"ז גיטך שעה אחת קודם למיתתי, הרי"ז אסורה לאכול בתרומה מיד, ע"ש, דפסק כרבי יהודה דשמה ימות חיישינן, וא"כ גם בנזירות חיישינן שמה יבוא היום.

אבל עדיין תקשי גם לדעת הרמב"ם דחייש שמה ימות לאלתר וכו"ל, א"כ אמאי לא הביא הא דאמר רבי יהודה (במשנה ריש יומא) אף אשה אחרת מתקינין לכה"ג בערב יוהכ"פ דחייש שמה ימות אשתו, ורק הביא (בפ"א מהל' עבודת יוהכ"פ ה"ג) דמתקינין לו כהן אחר תחתיו שמה יארע בו פסול, והטעם הוא משום דשמה ימות בזמן מועט (יום אחד) לא חיישינן ועדיין בחזקת חי עומד. וכ"כ התוס' (יבמות כו, ב ד"ה למיתה ועוד) וא"כ באמר הריני נזיר ביום

מאמרי ימי בין המצרים

שבן דוד בא, אמאי אסור בשתיית יין משום דדילמא אתי בן דוד היום, הרי שמא יבוא בזמן מועט, דיומא חדא – היום לא חיישינן, והעמד גלות על חזקתו, (עי' טורי אבן ר"ה יא, ב שכי' דלא שרינן לי' לשתות מטעם חזקה דהכא ליכא חזקה, וסתם ולא פירש טעמו).

ואשר נראה ברור ליישב בזה כמש"כ לעיל (מאמר י' חורבן בית שני לא נתגלה הקץ - כי כל עת ורגע ראוי ומסוגל לגאולה וע"ע להלן מאמרי שבת נחמו מאמר א) **דבאמת** כל הגלות המר הזה לא נקבע כלל להיות לו חלות שיחול עליו שם גלות וגזירת גלות, שנוכל לומר ע"ז העמד גלות על חזקתו עד שיוודע לך שמשיה בא, זה ליתא, דמקרא מלא דיבר הכתוב 'תם עונך בת ציון ולא יוסיף להגלותך עוד' (איכא ד, כב) דזה קאי על יום שחרב ביהמ"ק שבו נטלו ישראל מחילה שלימה על כל עוונותיהם, כמבואר במדרש (איכ"ר ד, כה), וכל מצב הגלות הזה אינו עונש גלות ודין גלות, אלא מציאות של אדם שנחרב לו ביתו ועומד מבחוץ ומצפה לבנינו, [ובנתיים מתגלגל בגולה אחר גולה לדאבונינו ה"י] כי באמת רק צריך לתקן ולסלק את הסיבה שהביא לחורבן הבית, שנאת חנם וכל עניני בין אדם לחבירו, ותיכף ישובו בני ישראל לנויהם כבתחילה. וכ"ה בגמ' (סנהדרין צה, א) דרבי יהושע בן לוי שאל את המשית, אימתי קאתי מר, א"ל היום, ופירש לו דבריו היום אם בקולו תשמעו (תהלים צה, ז).

ולבן מצינו בכמה מקומות בש"ס תקנות חז"ל משום דמהרה יבנה המקדש, ופתאום יבוא האדון אל היכלו, במשנה (ר"ה ל, א וסוכה מא, א) התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור לאכול מתבואה חדשה. ובגמ'

ג. במשנה שם איתא, בראשונה ה"ל הלולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד, משחרב ביהמ"ק התקין ריב"ז שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש, ושיהא יום הנף [הנפת העומר] כולו אסור. ויש להבין מה השייכות והסמיכות של שתי תקנות אלו, א' ליו"ט סוכות וא' ליו"ט פסח. וביאר בזה הרה"ק האמרי אמת זיע"א, דתקנה הראשונה היתה זכר למקדש, כי מתוך אריכות הגלות וצרות האחרונות משכחות את הראשונות וכו' ה"י, עלול האדם לשכוח מהיות לנו ביהמ"ק על מכונו וישראל היו שרויין על אדמתם במנוחה ושמחה, לכן עבדינן זכר למקדש, וא"כ יחמיץ לב האדם שאם עושים זכר למקדש שלא תשתכח מלבנו, א"כ מי יודע עד מתי עוד נתעכב, מה יהיה איך יהיה וכו', ויתייאש ח"ו מן הגאולה, לכן תיכף קאמר, ושיהא יום הנף כולו אסור מ"ט מהרה יבנה המקדש וכו'.

מאמרי ימי בין המצרים

שם מ"ט מהרה יבנה המקדש ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו חדש בהאיר המזרח. וכ"ה בגמ' (ביצה ד, ב) שני ימים טובים של ר"ה ביצה שנולדה בזה אסורה בזה, ושם (ה, ב) אמרי' מ"ט מהרה יבנה המקדש ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו ביצה ביו"ט שני. ועוד בגמ' (תענית יז, א) רבי אומר, אומר אני, כהנים אסורים לשתות יין לעולם וכו', מ"ט מהרה יבנה המקדש ובעינן כהן הראוי לעבודה^ד. ובגמ' (בכורות נג, ב) אי' שלא לעשות מום בבהמות לפני עישורן, שלא יכשלו בבהמות מעשר בגיזה ועבודה עד שיומם, מ"ט מהרה יבנה המקדש ובעינן בהמה להקרבה, ע"ש. ואשר ע"כ שפיר נחא באמר הריני נזיר ביום שכן דוד בא, אסור לשתות יין בימות החול, דשמא כבר בא אליהו מאתמול לבי"ד הגדול, והיום בא משיח אכיה"ר.

ד. ונפלאים הדברים, שהרי השיעור להפיג יינו הוא דרך מיל ושינה כל שהוא (עי' שו"ע או"ח סי' צט סעי' ב ובנו"כ שם ובמ"ב סי' קכח ס"ק קמא דכ"ה לענין ברכת כהנים) וא"כ למה לא נתיר לכהנים לשתות יין בזה"ז, ואם יבוא משיח אז יוכל הכהן להפיג יינו בתוך זמן קצר כעשרים מינוט (עי' חק יעקב או"ח סי' תנט סק"י וביאוה"ל שם ד"ה הוי רביעית). אלא מוכח דפתאום יבוא אל היכלו האדון, ובמשך זמן קצר כזה כבר יהיה ביהמ"ק עומד על מכונו וכהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם, ובעינן כהן הראוי לעבודה, ואי אפשר להמתין עד שיפוג יינו של הכהן.